

Flerbruksplan for Oslo kommunes skoger 2006 - 2015

5.1 Områdeplaner for idrett

Friluftsliv og idrett (mål og retningslinjer punkt 5.6):

Oslo kommunes skoger skal være et fristed, der menneskene skal kunne oppleve naturens ro og stillhet og drive friluftsliv og idrett. Naturen, det tradisjonelle friluftslivet og Markakulturen er de svake parter som trenger beskyttelse.

- Bare aktiviteter som hører hjemme i Marka skal tillates.
- De tradisjonelle friluftsliv- og idrettsaktivitetene skal prioriteres.
- Ved vurdering av anlegg, tiltak og aktiviteter skal en søke fram mot helhetsløsninger der enkelttiltakene settes inn i en totalramme. Markas særpreg og miljø må bevares.
- I områder som benyttes til friluftsliv, skal støyforholdene tilfredsstillende retningslinjene for arealbruk i støyutsatte områder.
- Friluftsliv og idrettsaktivitetene skal fortrinnsvis baseres på prinsippet om flerbruk.
- Det tradisjonelle friluftslivet i nær kontakt med naturen skal søkes tilgodesett i det meste av nærområdene.
- Større inngrep til fordel for idrett og friluftsliv skal søkes konsentrert i et mindre antall områder langs markagrensa. Tilretteleggingen skal avta innover i Marka.
- For å bevare plante- og dyrelivet, naturforekomster eller spesielle naturkvaliteter, kan friluftsliv- og idrettsaktiviteter forbyes eller begrenses i spesielle områder eller til bestemte tider.
- Områder av stor verdi for friluftslivet kan vernes som spesialområde "friluftsområde" etter PBL eller administrativt.

Anlegg og tilrettelegging for friluftsliv og idrett (mål og retningslinjer punkt 5.9):

- Det enkle, naturvennlige friluftslivets behov og de markatilknyttede idrettsaktivitetene skal prioriteres.
- Tilretteleggingen skal baseres på flerbruk i felles traseer.
- Tyngre tilrettelegging for friluftsliv og idrett skal konsentreres i randsonen til Marka.
- Konsekvensen av vinteranleggene for sommerbruken må tillegges stor vekt.
- I så stor grad som mulig skal "100-metersskogen" bevares.
- Nye anlegg og tilretteleggingstilbud for friluftsliv og idrett skal baseres på at innbyggerne skal ha mest mulig likeverdige tilbud.
- Eldre og orienterings- og bevegelseshemmede skal gis muligheter til å komme ut i kommuneskogene.
- Ved nybygging og rehabilitering skal kravene til de funksjonshemmedes tilgjengelighet ivaretas.

Områdeplaner for idrett

I Kommunedelplanen for idrett uttalte byrådet følgende (punkt 8.9):

”Det er behov for å se på reguleringsformålet for idrettsanlegg, og da spesielt konkurranseanlegg i marka. I dag må man søke regulering til idrettsformål for hver enkelt anleggshenhet, noe som ofte er en tidkrevende og vanskelig prosess. For å unngå dette er det ønskelig å få regulert hele, eller avgrensede områder til idrettsformål. Eksempelvis kan det i forbindelse med utvikling av Tryvann skisenter for alpine grener, være ønskelig å få regulert et avgrenset område her til idrettsformål. På denne måten vil det senere være mulig å utvikle idrettsanleggene uten flere omreguleringer.

I et slikt område regulert til idrett og rekreasjon, skal hensynet til biologisk mangfold, skogbruk og allment friluftsliv vektlegges mindre enn idrett og rekreasjon”

Bystyret sluttet seg ved behandlingen av Kommunedelplanen (16.03.2006) til følgende merknad fra Samferdsels- og miljøkomiteen:

”Komiteen har merket seg seg byrådets forslag om at hele, avgrensede områder i marka kan reguleres til idrettsformål. I notat av 04.03.2005 fra byråden for næring og kultur presiseres det at dette kun vil være aktuelt i markas randsoner og at alle tiltak vil måtte vurderes nøye før de igangsettes. Byrådet skriver også at det pr. i dag kun er Holmenkollen – Tryvannsområdet som er aktuelt for en slik regulering.

Komiteen ønsker at hovedprinsippet for bruk av marka fortsatt skal være biologisk mangfold og tilgjengelighet for allmennheten. Marka skal fortsatt primært være et landbruks-, natur- og friluftsområde. Det vises til gjeldende Kommunedelplan for Marka fra 1992. Eventuell regulering til idrettsformål vil måtte behandles i hvert enkelt tilfelle. Komiteen ønsker at det legges fram områdeplaner for områdene Tryvann-Holmenkollen-Sørkedalen, Skullerud og Linderudkollen”

Samferdsels- og miljøkomiteen etterlyste i møte 21.03.2006 svar på sin merknad til ”Kommunedelplan for idrett 2005-2008”, om områdeplaner for idrett.

Byråden for næring og kultur uttalte i notat til komiteen datert 29.03.2006, at de aktuelle områdene ville bli behandlet i ”Flerbruksplan for Oslo kommunes skoger 2006-2015”, og at planen vil inneholde en grundig beskrivelse og forslag til bruk, disponering og forvaltning av de ulike områdene i Oslo kommunes skoger. Byråden påpekte at områdeplaner ikke er hjemlet i Plan- og bygningsloven eller i annet lovverk. Områdeplanene er kun retningsgivende for kommunens forvaltning og disponering av nærmere definerte områder.

Oslo idrettskrets viste i brev datert 21.03.2006 til byråden for miljø og samferdsel til det området som Friluftsetaten har avsatt til idrettsformål i flerbruksplanforslaget og uttaler: ”Oslo idrettskrets opplever dette som forslag som innsnevrer store deler av det området for regulering til idrettsformål som bystyrekomiteen ønsket utredet i sin innstilling (Tryvann-Holmenkollen-Sørkedalen). Vi mener at deler av området Rødkliva/Hytlikulpen (som foreslås vernet) klart hører inn under det området bystyret har besluttet å vurdere i en idrettssammenheng, bl.a. fordi Rødkleiva har en lang historie som idrettsanlegg.

Vi vil også påpeke forslaget om å verne området Øvresetertjern/Nikulpmirene/Tryvann/Slagene/Frognerseteren vil forhindre en høyst nødvendig omlegging av lysløypa rundt Tryvannsåsen. Dette går vi sterkt i mot.

Disse problemstillingene har vi tatt opp med Friluftsetaten i forbindelse med Oslo idrettskrets deltakelse i det rådgivende målsettings- og flerbruksplanutvalget (bl.a. i brev av 15. september 2005), uten at man har fått gjennomslag. Vi finner det derfor nødvendig å bringe dem opp på politisk nivå.”

Friluftsetaten har vurdert og foreslått følgende områder for idrett i marka: Tryvann/Holmenkollen, Linderudkollen, Grefsenåsen, Skullerudhavna og Grønmo. Se etterfølgende beskrivelser, vurderinger og kart med avgrensninger av de enkelte områdene.

5.1.1 Tryvann-Holmenkollen-Sørkedalen.

Thomas Heftye testamenterte i 1886 3 dekar med påstående utsiktstårn på Tryvannstoppen til kommunen, til ”Almenhedens benyttelse som Udflugtssted”. I 1889 kjøpte Oslo kommune Frognerseterskogen på 8 000 dekar. Kjøpet ble begrunnet med å sikre området for friluftsliv.

Innenfor den mest sentrale delen av dette området er det i dag en rekke anlegg. Det er innenfor det samme området det er planer og ønsker om ytterligere anlegg og tiltak. Mange av disse vil endre landskapet, medføre store terrenginngrep, avskjære eksisterende ferdselsårer, ha negative konsekvenser for biologisk mangfold, fri ferdsel og naturopplevelse og medføre økt trafikk på et allerede sprengt veinett.

Med henvisning til byrådets notat til Samferdsels- og miljøkomiteen av 29.03.2006, har Friluftsetaten vurdert alle forslag en har oversikt over.

Denne vurderingen er i hovedsak basert på følgende punkt i retningslinjene for kommuneskogene:

- Ved vurdering av anlegg, tiltak og aktiviteter skal en søke fram mot helhetsløsninger der enkelttiltakene settes inn i en totalramme. Markas særpreg og miljø må bevares.

En slik helhetsvurdering er forøvrig etterlyst bl a. av Oslo og omland friluftsråd og Helse- og velferdsetaten, i forbindelse med behandlingen av tidligere enkeltsaker i området.

De øvrige punktene i retningslinjene som er referert innledningsvis, er også trukket inn i den etterfølgende vurderingen.

Som forvalter av kommuneskogene er Friluftsetaten ansvarlig for å følge opp bystyrets mål og retningslinjer.

Friluftsetaten har konkludert med sitt syn på hvert enkelt forslag. Ut i fra dette har Friluftsetaten oppsummert med forslag til områder for idrett hvor etaten mener at kommunen som grunneier i utgangspunktet bør stille seg positiv til tilrettelegging for idrett, og forslag til verneområde for friluftsliv, hvor dagens områdekvaliteter bør bevares.

Disse avgrensningene er ment å gi sterke føringer på hvor det har noen hensikt å fremme forslag om utbygging av markarelaterte idrettsanlegg. Uansett må disse forslagene avklares med grunneier som enkeltsaker i forhold til det opplegg som er fastsatt for dette, og deretter som sak overfor Oslo kommune som plan- og bygningsmyndighet.

På grunnlag av bystyrets verbale beskrivelse er det følgende område som er aktuelt å vurdere som idrettsområde: Området vest for Bomveien fra Midtstuen til Tryvann/Skomakertjern, fra Skomakertjern til Ringerikstjern og videre sydover til bunnen av Wyllerløypa og opp til Rødkleiva. Fra Rødkleiva følges Markagrensen tilbake til Midtstuen.

Vedlagte kartbilag 5 gir oversikt over hele det omtalte området. Markagrensen er inntegnet med heltrukket sort strek.

Områder med spesielle biologiske verneverdier i Oslo kommunes naturdatabase er avmerket på kartet. Rødt er nasjonalt viktig. Orange er regionalt viktig. Beige er lokalt viktig. Anleggene som foreslås i området er tegnet inn med egne signaturer.

Området eies av Oslo kommune, med unntak av 3 private skogeiendommer syd for Wyllerløypa. Skogområdet nord for Wyllerløypa eies av Løvenskiold.

Det regulerte området for Sørkedalen golfbane er ikke lagt inn på kartet.

Anlegg på private eiendommer.

Den regulerte, ikke opparbeidede familieløypa syd for Wyllerløypa (A) ligger i hovedsak på privat eiendom.

I området syd for parkeringsplassen i Wyllerløypa er det i Tryvann skisenters visjonsplan planlagt en barnebakke (B). Denne ligger på privat eiendom innenfor reguleringsplanen for golfbanen.

I Løvenskiolds skog nord for Wyllerløypa, er det i Tryvann skisenters visjonsplan planlagt nye bakker og en 6-seters stolheis (C).

Disse anleggene på privat eiendom kommenteres ikke av Friluftsetaten.

Anlegg innenfor Oslo kommunes eiendom.

Friluftsetaten har delt området inn i 2 delområder.

Fordi innhold og problemstillinger er vidt forskjellige, behandles hvert delområde for seg.

Delområde 1. Øvresetertjern – Schrøderbakken – Tårnmyra – Tryvann – Skomakertjern – Hytli – Wyllerløypa - Nedre Skomakerløype – Voksenkollen stasjon – Øvreseter.

Eksisterende anlegg innenfor delområde 1

- Frognerseieren hovedrestaurant
- Sporten restaurant
- Skistua barnehage
- Heftyevillaen og seterbygninger.
- Akeforeningens klubbhus (Grisehuset) med kjelkeutleie
- Offentlig toalett (Grisehuset)
- Tomm Murstads skiservice, med ski- og kjelkeutleie (Voksenkollen stasjon)
- Offentlig toalett Øvreseter p-plass
- Turskiløyper og lysløyper,
- Øvreseter dagsenter
- Skikretshytta med barnehage
- Norden-hytta - base for guidede markaopplegg
- Schrøderbakken – hoppbakke.
- Øvreseterområdet med 2 alpinbakker med heiser, skileik, akebakke og kiosk.
- Onkel Tomms hytte med barnehage (Øvreseter)
- Tommleplassen med 3 barneparkhytter (Øvreseter)
- Tryvann radio
- Tryvannstårnet
- Vidsyn barnehage (Tryvann stadion)
- Tryvann vinterpark (Tryvann skisenter AS):
 - Tårnbakken I med stolheis
 - Tryvannskleiva/Vestkleiva med slepetrekk
 - Hytliløypa med stolheis fra Tryvannstårnet til toppen av Wyllerløypa, med påstigningsstasjon i begge retninger på Hytlimyra.
 - Wyllerløypa med slepetrekk
- Tryvannsstua sportsstue.

Prosjekter under planlegging.

Kartbilag 1 viser de nye anleggene. Prosjektene er hentet fra saker som er til behandling, Tryvann skisenter visjonsplan for området, Voksenkollen vels plan for Øvreseterområdet, Oslo og omland friluftsråds plan for "Friluftslivets hus" m.v.

- **Tårnbakke II - ny nedfartstrase syd for Tårnbakke I, med forslag om nedlegging av dagens skiløype/lysløype og anlegg av ny lysløype over Nikulpmyrene (Tryvann skisenter AS).**

Behandlingen av denne saken i flerbruksplanen avdekket store meningsforskjeller.

Tryvann skisenter AS gir i sin høringsuttalelse til flerbruksplanen (15.09.2005) følgende begrunnelse for å bygge Tårnbakke II:

"Eksisterende Tårnbakke I er Norges mest brukte enkeltbakke. Det er over 500 000 turer i Tårnbakken hver sesong. Belastningen på bakken er formidabel og den har en profil som retter seg i første omgang til barn og nybegynnere, men mange andre brukergrupper liker den også.

Vi ønsker å tilrettelegge bedre for barn og nybegynnere gjennom å lage en Tårnbakke II, som helt blir en lavfartssone og som gir denne gruppen tryggere og inspirerende forhold. Vi tror at dette tiltaket ytterligere øker interessen for at ikke minst barn og barnefamilier kommer til marka.

Det er dessverre sånn at den stadig større bruken av Tårnbakke I gjør at forholdene ikke er helt bra for denne store gruppen av brukere. Og vi synes det er særdeles viktig at barn får et forhold til alpin ski- og snowboardaktivitet på en positiv måte og vi ønsker å lage de beste forholdene for dem. En tidlig aktivisering sammen med familien tror vi er en viktig grunn til at de senere i livet fortsetter med fysiske aktiviteter. Dette er viktige faktorer som vi synes ikke framkommer i Friluftsetatens vurdering av vårt forslag om en Tårnbakke II".

På grunn av at krysningpunktet for den nye nedfartstraseen og eksisterende skiløype/lysløype vil representere en fare for kollisjoner mellom alpinister og vanlige skiløpere, foreslår Tryvann skisenter å nedlegge eksisterende skiløype/lysløype og bygge ny lysløype over Nikulpmyrene. Den nye nedfartstraseen innebærer også at Jegerløypa må nedlegges.

Friluftsetatens vurdering:

Tryvann skisenter hovedbegrunnelse for å bygge Tårnbakke II er å gi et bedre tilbud til barna og barnefamiliene. De samme begrunnelsene bruker Tryvann skisenter i et nylig innsendt forslag om å regulere området syd, vest og øst for Tryvanntoppen til alpinbakker.

Når Friluftsetaten vurderer disse planene opp mot hverandre, vil de negative konsekvensene være langt større ved den planlagte utbyggingen på Tryvannstoppen, enn ved en utbygging av Tårnbakke II.

Konklusjon:

Friluftsetaten kan etter en samlet vurdering og med spesiell henvisning til at Tårnbakke II vil være et spesielt tilbud til barn og barnefamilier, akseptere planen om å bygge Tårnbakke II. Dette er betinget av at dagens skiløype/lysløype opprettholdes og at det bygges skiløperbro der løypa krysser Tårnbakke II. Videre forutsetter etaten at området på Tryvannstoppen vernes mot utbygging.

Vernområdet for friluftslivet som blir redusert gjennom utbyggingen av Tårnbakke II, kompenseres ved at området syd og øst for Tryvannstårnet blir lagt ut som verneområde for friluftsliv.

- **Tryvann stadion - nytt entreområde med utvidet parkeringsplass, av- og påstigningslommer for busser og nytt servicebygg. Et mulig, framtidig nytt serveringssted er innarbeidet i reguleringsplanen. (Tryvann skisenter AS)**

Tryvann skisenter har med grunnlag i reguleringsplanen ” Tryvann skisenter og entreområde, område B” - som ble vedtatt av bystyret 21.06.2006 - fått byggetillatelse for et nytt servicebygg og et nytt, midlertidig publikumstoalett til erstatning for det eksisterende, som må rives. En tilbringerheis til toppen av anlegget og en skitrase nord for servicebygget inngår også i planene. Anleggsarbeidene er igangsatt.

Friluftsetatens konklusjon.

Friluftsetaten har ikke hatt merknader til planene, under forutsetning av at Tryvann skisenter AS sikrer adkomsten til alpinbakken mot isnedfall fra Tryvannstårnet, at mest mulig vegetasjon spares og at anleggsarbeidene gjennomføres så skånsomt som mulig.

- **Tryvannstoppen - barnebakker med skitrekk, akebakke, ny parkeringsplass for ca. 500 biler og omlegging av adkomstveien til Tryvannstårnet (Tryvann skisenter AS). Kartbilag 2**

Tryvann skisenter AS oversendte i februar 2006 et forslag til Plan- og bygningsetaten om å regulere ca. 60 dekar på Tryvannstoppen til barne- og skolebakker med skitrekk, akebakke og parkeringsplass for ca. 500 biler. Forslaget innebærer at det må anlegges ny adkomstvei til Tryvannstårnet.

Saken ligger til behandling i Plan- og bygningsetaten som planinitiativ, for å få en område- og prosessavklaring, avdekke aktuelle problemstillinger i området, fastsette utredningsbehov og gi Plan- og bygningsetaten føringer for området.

Friluftsetaten har meddelt Plan- og bygningsetaten at spørsmålet om forslaget videre skjebne vil bli avklart i forbindelse med bystyrets behandling av flerbruksplanen.

Friluftsetatens vurdering:

Den planlagte utbyggingen vil kreve at mye av skogen på toppen og øst for toppen må fjernes. Området vil totalt endre karakter og anlegget vil medføre meget omfattende, negative konsekvenser for landskap og miljø i dette historiske og utsatte toppområdet.

Målgruppene for det nye anlegget er de samme som for Tårnbakke II og de som i dag har tilsvarende tilbud i Øvreseterområdet.

Anlegg av en ny parkeringsplass for ca. 500 biler vil bidra til å forverre trafikkproblemene i et område der trafikkforholdene på utfartsdager fra før er kaotiske.

Parkeringsplassen vil også bli liggende innenfor fareområdet for isnedfall fra Tryvannsmasta på Tryvann radio.

Konklusjon:

Friluftsetaten kan ikke anbefale at Tryvann skisenter AS får leie grunn av Oslo kommune til den planlagte utbyggingen og anbefaler at reguleringsplanforslaget avvises.

For å bevare den delen av Tryvannstoppen som ikke allerede er utbygget mot framtidig utbygging, foreslås området lagt ut som verneområde for friluftslivet.

- **Frognerseteren – Friluftslivets hus (Oslo og omland friluftsråd).**

Oslo og omland friluftsråd får disponere ”Direktørboligen” og ”Hybelbygget” på Frognerseteren, for å etablere ”Friluftslivets hus”.

Oslo og omland friluftsråd beskriver ”Friluftslivets hus” slik:
”Stedet skal være et møtested for friluftsfolk i alle aldre.

Hovedmålet med huset er å inspirere, motivere og tilrettelegge for økt friluftsliv i marka, og øke kunnskapen og interessen om Markas historie og innhold (økologi, biologi, geologi).

Huset skal være et møtested for friluftsfolk. Det kan være et start- eller avslutningssted for turer i marka, eller en plass hvor man finner ny inspirasjon og kunnskap. Turgåere, speidere, skiløpere bør være sentrale målgrupper.

I tillegg er undervisningsaspektet sentralt. Barnehager og skoleklasser (både barne-, ungdom- og videregående skole) kan være interessert, og et opplegg skal utformes slik at barn og unge får kunnskap og interesse for naturen. Studenter og lærere bør ha mulighet til å fordype seg i friluftsliv”.

Friluftsetatens vurdering:

Friluftslivets hus vil ligge sentralt plassert på historisk grunn (Thomas Heftye) i Frognerseterskogen. Skal stedet fylle sine mange viktige funksjoner, er det avgjørende at det i nærheten er områder som er bevart og behandlet ut fra hensynet til et enkelt og tradisjonelt friluftsliv. Det foreslåtte verneområdet for friluftsliv Øvresetertjern/Nikulpmyrene/Tryvann/ Slagene/Frognerseteren vil derfor være et sentralt og viktig område for brukerne av Friluftslivets hus.

Konklusjon:

Friluftsetaten mener at ”Friluftslivets hus” har en gunstig plassering og at den virksomheten som er planlagt på og i tilknytning til stedet, vil bidra til økt kunnskap om friluftsliv og stimulere til økt friluftsliv.

Det er også viktig at det i dette området som er så dominert av idrettsanlegg og idrettsaktiviteter, blir etablert et anlegg og en virksomhet som har friluftsliv og naturvern i fokus. Dette vil bidra til å skape en balanse mellom idrettsinteressene og de allmenne friluftinteressene.

- **Øvreseter – ide- og miljøplan med baseområde, rullestoltrase, HC-badeplass, fiskebrygge, rasteplasser og HC-toalett (Voksenkollen vel/Friluftsetaten) Bilag 3.**

Skiforeningen leier området på vestsiden av vannet vederlagsfritt av Oslo kommune fram til 31.12.2020.

Området er tilrettelagt med 2 små alpinbakker med heis, for skileik og aking.

Det er grei adkomst fra Frognerseteren stasjon og gode parkeringsmuligheter inntil området. Området er mye brukt og fungerer godt både til organiserte og uorganiserte aktiviteter.

Voksenkollen vel har utarbeidet en ide- og miljøplan for utvikling av Øvreseterområdet.

I planen foreslås det å bygge en rullestolsti rundt tjernet. Denne vil kunne forlenges fram til Skikretshytta, følge eksisterende vei (banefundament) til Frognerseteren stasjon og eksisterende vei tilbake til Øvresetertjern. Planen inneholder videre forslag om to badeplasser, hvorav den ene tilrettelagt for rullestolbrukere. Videre er det planlagt noen rasteplasser. På grunn av den nære tilknytningen til vei og vann vil rasteplassene kunne få godkjente ildsteder.

Forholdene ligger også godt til rette for å anlegge en fiskebrygge for funksjonshemmede med gapahuk og grillanlegg.

Friluftsetatens vurdering:

Øvreseterområdet med Tommkleiva dekker i dag de funksjonene som er planlagt i det området som Tryvann skisenter AS ønsker å regulere på Tryvannstoppen.

Konklusjon:

Friluftsetaten mener det er viktig å opprettholde de vinteraktivitetene som er i området i dag. Videre bør de planlagte tiltakene i Voksenkollen vels utviklingsplan og de øvrige tiltakene som er omtalt, gjennomføres så snart som mulig. Friluftsetaten har innarbeidet badeplass med sandstrand og HC-rampe med HC-adkomst i sine planer og budsjetter for 2007 og vil innarbeide de øvrige tiltakene i senere budsjetter.

Ved å opprettholde dagens virksomhet og gjennomføre de omtalte tiltakene, vil Øvreseter bli et viktig allaktivitetsområde året rundt.

- **Rødikleiva.**

Norges skiforbunds planer om hoppanlegg i Rødikleiva er skrinlagt etter vedtak i Oslo bystyre.

Oslo idrettskrets ber om at deler av området Rødikleiva/Hytlikulpen vurderes i idrettssammenheng, bl.a. fordi Rødikleiva har en lang historie som idrettsanlegg (21.03.06)

Friluftsetatens vurdering:

Området Strømsdammen/Rødikleiva/Hytlikulpen er foreslått som verneområde for friluftsliv på grunn av de store natur- og landskapsverdiene i området. Området ovenfor hengt i tidligere Rødikleiva inngår ikke i verneområdet. En utbygging av andre idrettsanlegg i Rødikleiva enn de hoppbakkene bystyret har avvist, vil belaste området med de samme negative konsekvenser for natur, miljø og friluftsliv.

Konklusjon:

Friluftsetaten mener at det ikke er realistisk å bygge en slalåmbakke i øvre del av Rødikleiva. Skogen er i ferd med å ta tilbake området. Området bør derfor behandles som skog, for på den måten å lege et dominerende sår i landskapet.

Friluftsetaten opprettholder forslaget om å legge ut området Strømsdammen/Rødikleiva/ Hytlikulpen som verneområde for friluftsliv.

- **Tryvannstårnet.**

Friluftsetatens vurdering:

Friluftsetaten har fått i oppdrag fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel å vurdere mulighetene for å gjenåpne Tryvannstårnet for publikum, eventuelt kombinert med et severingsbygg i direkte tilknytning til tårnet. Videre har bystyret i mai 2006 tatt opp den samme saken.

Oslo kommune eier Tryvannstårnet. Tårnet og området forvaltes av Friluftsetaten. Tårnet ble stengt for publikum 01.01.2005. Den midlertidige driftstillatelsen ble fra det tidspunktet trukket tilbake av Brann- og redningsetaten. Den eksisterende rømningsveien med vindeltrapp og sprinkleranlegg inne i tårnet kunne ikke lenger godkjennes, fordi den ikke tilfredsstillter sikkerhetskravene.

Utsiktsplattformen ligger 60 m. over bakkenivå. Under denne er det 5 plataer med teleinnstallasjoner. Plataene er kledd med plater. Denne seksjonen har innvendig belysning. Fra det nederste plataen til bakkenivå er det 30 m.

Tryvannstårnet er et kjent landemerke. Tårnanlegget har en spesiell arkitektonisk utforming. Tårnet er formet som et grantre og på bakken er ventilasjonsanlegget bygget inn i oppmurte steinkonstruksjoner, som skal forestille steiner i terrenget.

Opprinnelig var det Televerket, Forsvaret og Oslo kommune/Skiforeningen (brannvakt og publikumsutsikt/kiosk) som hadde virksomhet i tårnet. Forsvaret nedla sin virksomhet i anlegget for noen år siden.

Skiforeningen fikk etter avtale med kommunen retten til å drive publikumsheisen og kiosken, mot å delta med en nærmere fastsatt andel i vedlikeholdet av tårnanlegget. Året før driftstillatelsen ble trukket tilbake, hadde Skiforeningen sagt opp avtalen med Friluftsetaten. Grunnen til dette var så stor nedgang i publikumsbesøket at det ikke lenger var grunnlag for lønnsom drift.

Fra 01.01.2005 er det bare Telenor/Norkring som har virksomhet i tårnet. Tryvannstårnet har en meget sentral funksjon i telekommunikasjonsnettet i Norge. Telenor/Norkring vil ha virksomhet i anlegget i overskuelig framtid og ønsker å overta de lokalene som ble frigjort da Skiforeningen avvirket sin virksomhet. Samtidig ønsker de å kunne sikre anlegget mot inntrengere.

Friluftsetaten har sammen med Telenor eiendom utredet mulighetene for en evakueringsløsning som tilfredsstillende sikkerhetskravene. Den eneste muligheten som som er anvist, er å montere trapper fra utsiktsplattformen og fra plata til plata til nederste plata. Herfra må personene hentes ned de siste 30 meterne med stigebil.

Telenor/Norkring kan ikke akseptere det innvendige trappeopplegget på grunn av installasjoner og strålingsfare. Dessuten har ikke Brann- og redningsetaten stigebiler som kan hente ned personer fra så stor høyde.

En står derfor uten noe evakueringsopplegg som er gjennomførbart. Dessuten er det fra Brann- og redningsetaten forutsatt at selv om en finner en tilfredsstillende evakueringsløsning, vil det ikke bli tillatt at det er mer enn 10 personer samtidig oppe i tårnet. Dette betyr en bussgruppe (turister) vil komme til å bruke lang tid på å avlegge utsiktstårnet et besøk. Utsikten fra Tryvannstårnet er neppe så enestående at tårnet vil bli et attraktivt turistmål.

Friluftsetaten har også undersøkt interessen for å bygge et serveringslokale i direkte tilknytning til tårnet. Det er omfattende underjordiske anlegg under tårnet. Det eneste stedet en slikt lokale vil kunne være aktuelt, er derfor vis a vis det nye servicebygget til Tryvann skisenter.

Grunnen til at dette spørsmålet er reist, er for å vurdere om det kan være mulig å kombinere serveringsvirksomhet med drift av et gjenåpnet utsiktstilbud i tårnet. En slik løsning synes i dag lite realistisk.

Oppføring av et rent serveringsbygg på det aktuelle arealet i tilknytning til tårnanlegget, ser ikke Friluftsetaten som noen aktuell løsning. Dette vil i så fall kreve at området reguleres til formålet.

Oslo kommune eier Tryvannstårnet og har som sådan alle de forpliktelser som følger av dette, bl.a. for sikkerheten i området.

Telenor/Norkring er de eneste som i dag har virksomhet i tårnanlegget. Disse ønsker å inngå en avtale med Oslo kommune om alle aktuelle forhold.

Konklusjon:

I forbindelse med byggingen av ny Holmenkollbakke, er det fremhevet at det vil bli satset på å gi de besøkende et utsiktstilbud - eventuelt kombinert med en restaurant - i hopptårnet. Dette er et tilbud som naturlig vil inngå i både tilfeldige og organiserte besøk i Norges mest besøkte turistanlegg.

Selv om det skulle finnes en tilfredsstillende evakueringsløsning i Tryvannstårnet, vil ikke et gjenåpnet tårn – med de investeringer dette vil medføre og de kapasitetsbegrensninger som er fastsatt - gi grunnlag for lønnsom drift. Derfor foreslås utsiktstilbudet for allmennheten nedlagt.

Friluftsetaten kan ikke anbefale at det reguleres tomt for et serveringsbygg innenfor tårnområdet. Dersom Tryvann skisenter AS mener at det er driftsgrunnlag for et slikt anlegg, bør det bygges innenfor det regulerte entreområdet.

Dersom Tryvann skisenter finner at det er behov og grunnlag for å bygge et serveringssted, bør dette bygges der det er planlagt i reguleringsplanen for entreområdet nord for Tryvann stadion.

Dersom restauranten blir bygget, er det forutsetningen at det midlertidige toalettbygget skal rives og toaletttilbudet til publikum innpasses i serveringsbygget.

”En visjon for videreutvikling av Tryvann vinterpark”.

I forbindelse med utarbeidelsen av den nye kommunedelplanen for idrett og friluftsliv 2005-2008, sendte Tryvann skisenter AS inn et forslag til framtidige nyanlegg/avsetning av områder for vintersport, datert 26.08.2004. Masterplankart for framtidige anlegg følger vedlagt. Bilag 4.

Anleggene i ”Masterplan for Tryvann vinterpark” er forelått utbygget i 4 faser. For oversiktens skyld er forslagene i de 4 fasene gjengitt nedenfor, med henvisning der de er vurdert av Friluftsetaten foran.

Fase 1:

- **Nytt entrebygg nord for Tryvann stadion.**
Planen er til behandling og er vurdert foran.
- **Ny Tårnbakke II**
Planen er til behandling og er kommentert foran.

Fase 2:

- **Nye bakker sør for eksisterende Wyllerløype og ny 6-seters stolheis i Wyllerløypa.**
Reguleringsplanen for nye nedfartstrase (familieløype) syd for eksisterende Wyllerløype er vedtatt. Størstedelen av arealet som inngår i planen, er i privat eie. Ny stolheis i eksisterende anlegg er en del av planen.
Tryvann skisenter AS har stilt krav om at Oslo kommune bidrar til finansieringen av utbyggingen.

Fase 3:

- **Ny restaurant nord for Tryvann stadion.**
Friluftsetatens vurdering:
Et mulig framtidig restaurantbygg er medtatt i reguleringsplanen for entreområdet nord for Tryvann stadion.
Restaurantbygget bør vurderes i sammenheng med de øvrige serveringstilbudene i området.
Konklusjon.
Friluftsetaten har ikke merknader til planen, under forutsetning av at mest mulig vegetasjon spares og at anleggsarbeidene gjennomføres så skånsomt som mulig.
- **Ny stolheis fra Voksenkollen stasjon opp til Tryvannstoppen.**
Friluftsetatens vurdering:
Denne stolheisen er forutsatt å være et tilbud til de som kommer med Holmenkollbanen og skal opp til Tryvannstoppen. I alpinsesongen vil dette heistilbudet kunne erstatte den tilbringertjenesten med minibuss som i dag er etablert mellom Voksenkollen stasjon og Tryvannstårnet. I barmarkssesongen er det spørsmål om hvem som vil benytte dette tilbudet. Dersom det blir et terrengsykkeltilbud i Tryvann vinterpark, vil dette tilbudet kunne være av interesse for disse brukerne.
Konklusjon:
En stolheis vil medføre skjemmende terrenginngrep og installasjoner i området.
Friluftsetaten vil derfor ikke kunne støtte en plan om stolheis fra Voksenkollen stasjon til Tryvannstoppen.

Fase 4:

- **Ny entrebygning i Wyllerløypa**
Denne ligger inne i den vedtatte reguleringsplanen
- **Nytt barneområde i Wyllerløypa**
Dette området ligger på privat eiendom syd for bunnstasjonen i Wyllerløypa.
- **Nye bakker og ny 6-seters stolheis nord for Wyllerløypa.**
Dette omfattende utbyggingsprosjektet fra toppen av Wyllerløypa til Ringerike i Sørkedalen ligger på Løvenskiolds eiendom.

Downhill mountain bike og terrengpark.

Friluftsetatens vurdering:

Det arbeides med planer for å gjøre Tryvann vinterpark til mountainbikemeteropol, med grønne, røde og svarte løyper med innlagte hopp, doseringer og andre elementer – i tillegg til eget north shore (stillas)-anlegg. Dette er en type sykling som har mange utøvere i andre land, men som også er under utvikling her i Norge.

Tryvann skisenter uttaler at barmarksaktiviteter som mountainbikesykling vil kunne foregå i anlegget vår, sommer og høst.

Konklusjon:

Friluftsetaten er positiv til at Tryvann vinterpark kan benyttes til terrengsykling i barmarksperioden. Dette vil kunne bidra til å redusere ukontrollert terrengsykling i andre områder

Før planene kan gjennomføres, må avtalemessige og andre forhold avklares mellom initiativtakerne, Tryvann skisenter AS og Friluftsetaten.

Verneområder for friluftsliv.

Innenfor delområde 1 foreslår Friluftsetaten 2 verneområder for friluftsliv:

- Strømsdammen/Rødkleiva/Hytlikulpen
- Øvreseter/Nikulpmyrene/Tryvannstoppen/Tryvann/Slagene/Frognerseteren.

Vernet av Strømsdammen/Rødkleivaområdet er i flerbruksplanen begrunnet med at det er et fint landskapsrom med myrer og vann omkranset av ur og variert skog. Lengst nord i området er det stor, gammel granskog. Dette platået er nærområde og ”100-metersskogen” til den store befolkningen i de tilgrensende boligområdene. Strømsdammen er tilrettelagt for funksjonshemmede.

Vernet av Frognerseteren /Tryvannstoppen/Tryvann /Nikulpmyroområdet er begrunnet med at dette er en del av Frognerseterskogen, som Oslo kommune kjøpte i 1889. Kjøpet ble begrunnet med å sikre området for friluftslivet. Området er variert med store myrområder omkranset av gran og bjørk. Området ligger nesten 500 meter over havet og har et visst høyfjellspreg. Fordi områdene syd, vest og nord for Tryvannstårnet er så sterkt preget av tekniske inngrep, er det viktig å bevare noe av dette sentrale og historiske området i sin opprinnelige tilstand.

I henhold til retningslinjene skal det i verneområdene for friluftsliv legges avgjørende vekt på å bevare landskapsmiljøene og landskapsverdiene. Eventuell skjøtsel skal ha som mål å bevare eller forbedre friluftsverdiene. Eksisterende driftsveier, stier og løyper kan vedlikeholdes.

Delområde 2. Midtstuen – Bomveien – Frønsvolltråkka – Slagene – Frognerseteren - Holmenkollveien – Holmenkollanlegget.

Holmenkollanlegget og tilgrensende område foreslås som område for idrett. Området er inntegnet på kartbilag 5.

Eksisterende anlegg innenfor området:

- Holmenkollbakken (KIE)
- Ski/skiskytterstadion (KIE)
- Arrangementsbygg (KIE)
- VM-huset (Skiforeningen)
- Kollenstua (Skiforeningen)
- Skimuseum (Skiforeningen)
- Lagerbygg (Skiforeningen)
- Peisestua (Skiforeningen)
- Trenings- og konkurranseløyper (KIE)
- Lysløyper (KIE/FRI)
- Midtstulia naturakebane (KIE)
- Korketrekkeren akebane (FRI)
- Ikke godkjente terrengsykkeltraseer fra Frognerseteren stasjon til Midtstuen stasjon (FRI/KIE)
- Holmenkollen kapell.
- Seterbakken (Heming IL)

Prosjekter under planlegging:

- Ny Holmenkollbakke (storbakke) (KIE)
- Ny Midtstubakke (normalbakke) (KIE)
- Oppgradering av konkurranseløypene (KIE)
- Kunstsnøproduksjon med vann fra Øvresetertjern (KIE)
- Midtstulia naturakebane – standardforbedring og belysning (KIE)
- Terrengsykkeltraseer mellom Frognerseteren st. og Midtstuen st. (FRI/KIE)

Friluftsetatens vurdering:

Ny Holmenkollbakke og ny Midtstubakke planlegges innenfor det området som tidligere er regulert til idrettsformål (felt A og B).

Oppgradering/omlegging av konkurranseløypene slik at de tilfredsstillende gjeldende krav vil medføre behov for fjerning av skog og terrenginngrep. I forbindelse med den tidligere behandlingen av flerbruksplanen har de interesserte parter vært inneforstått med at en i dette område må akseptere de inngrepene som er nødvendige for at Holmenkollen skal forsvare sin internasjonale skianleggsstatus.

Det arbeides med planer om et omfattende anlegg for kunstsneproduksjon i Holmenkollen. Planene forutsetter at vanntilførselen kommer fra Øvresetertjern og at det hentes vann fra Sørkedalselva for å opprettholde vannstanden i Øvresetertjern. Kunstsneproduksjon vil være av meget stor betydning for driften av Holmenkollanlegget.

Den nye Midtstubakken som planlegges i Midtstulia vil bli dreid noe mot øst i forhold til den gamle Midtstubakken.

Planer om utbedring av Midtstulia naturakebane er innarbeidet i flerbruksplanen 2006 – 2015.

Friluftsetaten og Kultur- og idrettsetaten samarbeider med Norsk organisasjon for terrengsykling (Nots) og Frognerseieren Freerideforening om en permanent terrengtrase fra Frognerseieren stasjon til Midtstuen stasjon, som tilfredsstillende sykklistenes krav og samtidig ivaretar sikkerheten til andre brukere av området.

Konklusjon:

Oslo er tildelt VM på ski i nordiske grener i 2011. Holmenkollen er også nasjonalanlegg for skiskyting.

Friluftsetaten mener at de nødvendige anlegg og installasjoner som kreves i dette området i forbindelse med Holmenkollen som nasjonalanlegg, VM-arena og arena for andre nasjonale og internasjonale konkurranser, bør godkjennes.

Forutsatt at snøproduksjon i Holmenkollanlegget med vanntilførsel fra Sørkedalselva via Øvresetertjern blir godkjent, mener Friluftsetaten at et slikt anlegg må aksepteres.

Det forutsettes at anleggene blir best mulig innpasset terreng og landskap og at det blir gjennomført etterarbeider som bidrar til å lege terrenginngrepene best mulig.

5.1.2 Linderudkollen.

Her ligger Oslos hoppcenter med bakker i flere størrelser. Det arbeides med planer om å utvikle hoppanlegget, treningsløype for kombinert, snøproduksjonsanlegg m.v.

Friluftsetatens vurdering:

Området ligger i utkanten av Marka, og har lang tradisjonen som idrettsområde. Friluftsetaten ser ingen vesentlige konflikter i forhold til friluftsliv eller biologisk mangfold.

Konklusjon:

Området foreslås lagt ut til idrett, se avgrensning på kartbilag 6.

5.1.3 Grefsenåsen

Området omfatter Trollvannskleiva og Grefsenkleiva. Det foreligger planer om ny nedfartstrase og forlengelse av heistrase.

Friluftsetatens vurdering:

Området ligger i hovedsak i utkanten av Marka, og har lang tradisjonen som alpinanlegg. Friluftsetaten ser ingen vesentlige konflikter i forhold til friluftsliv eller biologisk mangfold.

Konklusjon:

Området foreslås lagt ut til idrett, se avgrensning på kartbilag 7.

5.1.4 Skullerudhavna

Dette er langrennscenteret i Oslo øst, med belyste trenings- og konkurranseløyper og kunstsneøanlegg.

Friluftsetatens vurdering:

Området ligger i utkanten av Marka. Det er lagt opp til en intensiv bruk av det nærmeste området til Skullerudstua som idrettsområde, med treningsløyper og skistadion. Friluftsetaten ser ingen vesentlige konflikter i forhold til friluftsliv eller biologisk mangfold.

Konklusjon:

Området foreslås lagt ut til idrett, se avgrensning kart bilag 8.

5.1.5 Grønmo. Kartbilag 9

Området på Kullebunmyr, hvor det i dag er golfbane, var tidligere en del av Grønmo avfallsanlegg. Kombinasjonen av golf og etterdrift av avfallsdeponiet har fungert bra. Setninger utgjør ikke noe problem de fleste steder på golfbanen, og kombinasjonen av golf og uttak av gass og sigevann fra deponiet kan greit kombineres.

Grønmo golfklubb har utarbeidet en visjon for utvikling av Grønmo til senter for idretts- og friluftaktiviteter, sommer og vinter. På det området der avfallsvirksomheten skal avvikles, har golfklubben planlagt nye 9 hull – slik at Grønmo får en 18-hullsbane – og et område for en 9 hulls kortbane og knøttegolf. Om vinteren er området foreslått brukt til forskjellige skiaktiviteter, med muligheter for kunstsneøproduksjon.

Bystyret besluttet i sak 211/2000 at Grønmo avfallsdeponi skal legges ned innen 2007. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i henhold til deponiforskriften satt krav til etterdrift av deponiet i minimum 30 år etter avslutning. Det innebærer at vedlikeholds- og oppgraderingstiltak på miljøteknisk infrastruktur, samt etterfylling med godkjente masser og setningskorrigerende tiltak, må kunne skje raskt og uhindret i hele etterdriftsperioden. Det vil bli noe begrensinger på bruken av enkelte områder og krav om at områder hvor det er deponert farlig avfall skal registreres og synliggjøres for ettertiden. Overvann fra områdene omkring skal føres via grøfter og overvannsledninger utenfor deponiområdene, for å unngå unødig sigevannsdannelse. Disse områdene må derfor også være tilgjengelige for vedlikeholdsarbeider.

Renovasjonsetaten har gjort et omfattende arbeid med å forsøke å finne fram til alternative tomter for kompostering av hage- og parkavfall (Oslokomposten) og gjenbruksstasjon.

For Oslokomposten er den foreløpige konklusjonen at det er svært vanskelig, i praksis helt umulig, å finne en alternativ tomt innenfor Oslo kommunes grenser. Komposten er svært viktig for økologisk avsetning og bruk med begrensede kostnader for biologisk overskuddsmasse fra bl.a. de eiendommer Friluftsetaten forvalter, og for mottak av hageavfall fra private. Kort kjørevei fra Oslos hager og parker sikrer en god avsetning av komposten.

For en gjenbruksstasjon i Oslo syd har det hittil heller ikke vært mulig å finne en alternativ tomt. Grønmo ligger trafikkmessig gunstig til for en slik virksomhet.

Det totale arealet som blir frigjort når deponiet nedlegges er ca. 580 dekar.

Renovasjonsetaten foreslår å disponere området til idretts- og friluftformål, kombinert med kommunaltekniske anlegg som er viktige for Oslo kommunes håndtering av biologisk overskuddsmasse (kompost) fra hageavfall og egen virksomhet, gjenbruksstasjon og lovpålagt etterdrift av de avsluttede deponiområdene.

Renovasjonsetaten arbeider med en analyse av mulighetene for å flytte Oslokomposten til andre tomtealternativer, sammenlignet med videre drift ved Grønmo. Når denne analysen er ferdig, vil det bli lagt fram en egen sak i tråd med bystyrets vedtak i sak 444/2004, som gjaldt oppfølging av bystyresak 211/2000.

Et detaljert forslag til bruk og utforming av Grønmo etter avsluttet oppfylling vil bli fremmet i form av reguleringsplan og etterbruksplan. Intensjonen i etterbruksplanen er å etablere Grønmo som en publikumsvennlig innfallsport til marka. I planen vil følgende interesser ivaretas:

1. Lovpålagte krav i henhold til deponiforskriften
2. Idretts- og friluftsjnteresser
3. Andre kommunale interesser

Planen vil gi en detaljert beskrivelse av hvordan de ulike interessene kan tilpasses mest mulig optimalt. Den overveiende delen, uansett over 80%, planlegges disponert til idrett og friluftsliv.

Etableringen av idretts- og friluftsjaktiviteter vil i henhold til oppfølgingen av bystyrets tidligere vedtak tidligst kunne startes opp når oppfyllingen på Grønmo er ferdig, senest i 2012.

Friluftsetatens vurdering:

Etableringen av en golfbane på Kullebunnmyr har vist seg å være en meget god løsning. Golfbanen har gjort den tidligere fyllplassen til et grønt og velstelt område og gitt befolkningen i denne delen av byen et golftilbud.

På grunn av setningene er det ingen andre sommeranlegg som er mer egnet på en tidligere avfallsfyllplass enn golf. Ved å avgjøre etterbruken på et tidlig tidspunkt, vil en kunne planlegge avslutningsarbeidene på en rasjonell og effektiv måte, gjennom et samarbeide mellom Renovasjonsetaten og etterbrukeren.

Friluftsetaten mener at den beste måten å utnytte det nye fyllplassområdet på, vil være å disponere det til golf om sommeren og skiaktiviteter om vinteren. Ved å avklare dette nå, vil Grønmo golfklubb og Renovasjonsetaten kunne samarbeide om bl.a. oppfylling, terrengutforming og overflatebehandling og på denne måten oppnå en optimal ressursutnyttelse.

For Oslo kommune er det viktig å løse tomteproblemene for komposteringsvirksomheten og gjenbruksvirksomheten. Friluftsetaten finner det derfor riktig å innarbeide muligheter for å avsette tomtearealer for Oslokomposten og en gjenbruksstasjon innenfor området. Det forutsettes at dette gjøres på en slik måte at det kan kombineres med bruk av det resterende arealet til golf og andre idretts- og friluftsjaktiviteter.

Det er i dag en utfartsparkeringsplass i Lauvdalen. Parkeringsplassen skal dekke behovet både for de som skal spille golf og de som skal på tur. Parkeringskapasiteten er for liten. Friluftsetaten har tidligere foreslått å anlegge en parkeringsplass ved Langbråten. På grunn av sterk motstand, har etaten trukket tilbake dette forslaget. For å bedre parkeringstilbudet ved denne viktige innfallsporten til Marka og dekke parkeringsbehovet for den økte aktiviteten i forbindelse med utvidelsen av golfbanen, må det derfor avsettes et areal til parkering inne på det nedlagte avfallsområdet i tilknytning til Lauvdalen.

Konklusjon:

Friluftsetaten foreslår at det området som på kartbilag 9 er farget lysegrønt disponeres til idrett og miljøanlegg, herunder golf og skiaktiviteter, samt utfartsparkeringsplass.